

- у виховній роботі: це перехід від «тематичних лекцій для галочки» до практичних тренінгів. Офіцер СОБ стає живим прикладом дотримання закону та правил безпеки.

Спільне планування навчальної роботи з безпеки життєдіяльності, охорони праці, цивільного захисту:

- Заступник директора з навчально-виховної роботи закладу освіти розробляє сценарій Тижня знань з основ безпеки життєдіяльності відповідно до навчальної програми, а офіцер СОБ адаптує його під реальні загрози сьогодення.

- Офіцер СОБ забезпечує участь представників ДСНС, поліції, медиків, що робить заходи масштабнішими та цікавішими для дітей.

- Проведення навчальних тривог не «за розкладом», а з моделюванням різних ситуацій (загроза нападу, заблокований вихід, задимлення тощо), де офіцер СОБ контролює тактичну правильність дій, а заступник — організацію дітей, педагогів.

- Організація воркшопів, навчальних занять, превентивних заходів, де діти можуть примірити спорядження, навчитися користуватися вогнегасником або надавати першу допомогу під наглядом фахівця поліції.

- Спільні тренінги про безпеку в мережі, де офіцер розповідає про юридичні наслідки, а заступник — про етичні норми, психологічний комфорт.

Що отримує заклад загальної середньої освіти в підсумку?

Ми розцінюємо цю співпрацю не як формальне нововведення, а як дієвий інструмент, ефективність якого підтверджується конкретними показниками захищеності закладу:

1. Швидкість реагування: час повної евакуації закладу скорочується завдяки чіткій координації (хто виводить, а хто перевіряє приміщення).

2. Превенція: зменшення випадків травматизму та правопорушень (тютюнопаління, паління електросигарок, конфлікти, булінг) за рахунок постійної присутності офіцера та авторитету адміністрації.

3. Психологічний комфорт: батьки та вчителі відчують вищий рівень захищеності, знаючи, що безпекою займаються професіонали в режимі 24/7. Учні бачать в офіцері безпеки не «контролера», а наставника, що значно покращує дисципліну під час реальних загроз.

4. Правова грамотність: персонал гімназії краще орієнтується в алгоритмах дій, що мінімізує юридичні ризики для закладу у разі перевірок чи інцидентів. Злагоджена дія в юридичному колі під час правопорушень учасників освітнього процесу.

Синергія заступника директора з навчально – виховної роботи ЗЗСО та офіцера СОБ — це перетворення закладу на фортецю, де безпека є фундаментом для якісного навчання.

Олег ВАСИЛИШИН,
*старший викладач кафедри менеджменту та освітніх технологій
ХОІППО ім.А.Назаренка, доктор філософії в галузі воєнних наук,
національної безпеки, безпеки державного кордону*

Підготовка закладу середньої освіти до нового навчального року та опалювального сезону з питань цивільного захисту, охорони праці та безпеки життєдіяльності

I. Загальні положення

Відповідно до Положення про організацію роботи з охорони праці та безпеки життєдіяльності учасників освітнього процесу в установах і закладах освіти (наказ МОН від 26.12.2017 № 1669) керівник закладу освіти є відповідальним за створення безпечних умов освітнього процесу.

Підготовка закладу до нового навчального року здійснюється поетапно з травня по серпень поточного року. Для кожного етапу передбачені конкретні виконавці, терміни та обов'язкові документи.

Прийом закладу в експлуатацію здійснюється комісією, утвореною за наказом відповідного органу управління освітою, на підставі акту готовності закладу до нового навчального року.

II. План-графік підготовчих заходів

Нижче наведено повний перелік організаційних і технічних заходів за хронологічними етапами підготовки закладу до нового навчального року.

організація системи ОП та ЦЗ в закладах освіти

№	Захід / Дія	Термін виконання	Відповідальний
Етап I. Організаційні заходи (травень-червень)			
1	Видати наказ «Про підготовку до нового навчального року» із затвердженням плану заходів та плану організаційних і ремонтних робіт	травень–червень	директор
2	Видати наказ про створення постійно діючої технічної комісії з обстеження приміщень і споруд	травень–червень	директор
3	Затвердити план організаційно-технічних заходів щодо поліпшення стану умов охорони праці та безпеки на поточний рік	травень	директор, заст. з АГР
4	Переглянути та оновити посадові інструкції з розділом охорони праці та безпеки життєдіяльності	червень	директор, заст. з НВР
Етап II. Ремонтні роботи (липень-серпень)			
5	Провести ремонтні роботи в приміщеннях закладу освіти	липень	заст. директора з АГР
6	Перевірити стан підлоги в класах, кабінетах, майстернях; провести необхідні роботи	липень	заст. директора з АГР
7	Перевірити стан вікон, провести засклення за необхідністю	липень	заст. директора з АГР
8	Перевірити стан горища та даху, провести ремонт для унеможливлення протікань	липень–серпень	заст. директора з АГР
9	Провести огляд та заміну непрацюючих електроламп (замінити на енергоощадні)	липень	заст. директора з АГР
10	Перевірити та замінити лічильники тепла і води	липень–серпень	заст. директора з АГР
Етап III. Технічні перевірки та безпека (липень–серпень)			
11	Провести технічний огляд та перевірку контурів заземлення; скласти протоколи	серпень	заст. директора з АГР
12	Провести огляд пожежної безпеки: перевірити евакуаційні виходи, плани евакуації, наявність інструкцій з дій при надзвичайних ситуаціях	липень–серпень	заст. директора (ЦЗ, ОП)
13	Провести технічну експертизу вогнегасників; за потреби — перезарядку або заміну	серпень–вересень	заст. директора з АГР
14	Перевірити стан укриттів фонду захисних споруд цивільного захисту; скласти відповідні акти	серпень	постійно діюча техн. комісія
15	Провести огляд будівель і приміщень; скласти акти-дозволи на введення в експлуатацію навчальних кабінетів, майстерень, спортзалів, майданчиків	до 20 серпня	постійно діюча техн. комісія
16	Скласти (оновити) паспорти навчальних кабінетів (лабораторій)	до 20 серпня	завідувачі кабінетів
17	Переглянути терміни перевірки обладнання і захисних засобів; подати інформацію директору про необхідність перевірок	сеопень	заст. директора з АГР
Етап IV. Підготовка до опалювального сезону (серпень-вересень)			
18	Підготувати тепломережу до роботи в осінньо-зимовий період; укомплектувати котельню персоналом	вересень	заст. директора з АГР
19	Перевірити справність системи опалення, провести випробування на протікання	вересень	заст. директора з АГР
Етап V. Кадрові та медичні заходи (до 25 серпня)			
20	Організувати проходження щорічного медичного огляду всіма працівниками закладу	до 25 серпня	заст. директора
21	Перевірити забезпеченість педагогічними кадрами та технічним персоналом	до 25 серпня	директор
22	Провести інструктажі з охорони праці та безпеки життєдіяльності з усіма працівниками	до 25 серпня	відповідальний з ОП

№	Захід / Дія	Термін виконання	Відповідальний
Етап VI. Прийом в експлуатацію (до 25 серпня)			
23	Поінформувати орган управління освітою щодо виконання плану ремонтних та організаційних робіт	до 20 серпня	заст. директора з АГР
24	Взяти участь у роботі комісії з прийому закладу в експлуатацію (за наказом органу управління освітою); підписати акт готовності	до 25 серпня	директор, представник профспілки
25	Видати наказ про призначення відповідальних осіб за цивільний захист, охорону праці, безпеку, пожежну безпеку, електро-, газо-, тепломережу	до 1 вересня	директор

III. Обов'язки учасників процесу підготовки

3.1. Директор закладу освіти

- Видає всі необхідні накази щодо підготовки до нового навчального року.

- Призначає відповідальних осіб за охорону праці, цивільний захист, пожежну безпеку та інші сфери.

- Затверджує акт готовності закладу до нового навчального року.

- Організовує перевірку знань посадових осіб з охорони праці та безпеки.

- Проводить щорічний медичний огляд всіх працівників.

3.2. Заступник директора з АГР

- Організовує та контролює проведення ремонтних робіт у всіх приміщеннях.

- Забезпечує технічний огляд усіх систем (електро-, тепло-, водопостачання).

- Переглядає терміни перевірки обладнання і захисних засобів.

- Повідомляє орган управління освітою про виконання плану ремонтних робіт до 20 серпня.

3.3. Постійно діюча технічна комісія

- Проводить огляд будівель, приміщень та інженерних комунікацій.

- Складає акт обстеження приміщень та акти-дозволи на введення в експлуатацію.

- Оцінює стан укриттів цивільного захисту та складає відповідні акти.

- Надає висновок щодо готовності закладу до роботи до 20 серпня.

3.4. Заступник директора (відповідальний за ОП та ЦЗ)

- Організовує всі заходи з охорони праці, безпеки та цивільного захисту.

- Проводить огляд з питань пожежної безпеки: перевірку евакуаційних виходів, планів евакуації.

- Здійснює інструктажі з охорони праці та безпеки життєдіяльності.

IV. Склад приймальної комісії

Для закладів загальної середньої освіти комісію утворює орган управління освітою у складі:

1. Представник органу управління освітою — голова комісії.

2. Керівник закладу освіти.

3. Представник профспілкової організації (або уповноважений трудового колективу).

4. Представники місцевих органів державного нагляду (за згодою): цивільний захист, пожежна безпека, Національна поліція, охорона праці, санітарно-епідеміологічний нагляд.

Для оптимізації до складу комісії включаються лише ті особи, яких безпосередньо планується залучити до перевірки у відповідних сферах.

V. Перелік документів для перевірки закладу освіти

При проведенні перевірки готовності закладу до нового навчального року комісія перевіряє наявність та стан таких документів:

№	Назва документа	Термін / Частота	Примітка
А. Організаційно-розпорядча документація			
1	Наказ «Про підготовку до нового навчального року» (з планом заходів та ремонтних робіт)	щорічно (травень–червень)	Додаток 1 до листа МОН
2	Наказ про створення постійно діючої технічної комісії з обстеження приміщень і споруд	щорічно	Додаток 2
3	Наказ про призначення відповідальних осіб за ОП, ЦЗ, БЖД, пожежну безпеку, електро-, газо-, тепломережу	щорічно (перед н/р)	
4	Наказ про проведення навчання та перевірки знань посадових осіб з ОП та БЖД	щорічно	

№	Назва документа	Термін / Частота	Примітка
5	Правила внутрішнього трудового розпорядку	за потреби оновлюються	
6	Колективний договір (розділ «Охорона праці»)	оновлення 2 рази/рік	Акти виконання
7	Посадові інструкції з розділом ОП та БЖД (з підписами)	щорічно переглядаються	
8	Матеріали атестації закладу освіти (висновок з ОП)	1 раз на 5 років	
Б. Акти технічної комісії та готовності			
9	Акт обстеження приміщень та інженерних комунікацій до початку н/р та опалювального сезону	щорічно (до 20.08)	Додаток 3

організація системи ОП та ЦЗ в закладах освіти

№	Назва документа	Термін / Частота	Примітка
10	Акти-дозволи на проведення занять у спортивних залах та на майданчиках	щорічно (до 20.08)	Додаток 4
11	Акти-дозволи на проведення занять у кабінетах (фізики, хімії, біології, інформатики, ОП/БЖД)	щорічно (до 20.08)	
12	Акти-дозволи на введення в експлуатацію устаткування в майстернях і лабораторіях	щорічно (до 20.08)	
13	Акт оцінки стану готовності захисної споруди цивільного захисту (сховище/ПРУ)	щорічно (до н/р)	Додаток 5; за наявності
14	Акт оцінки об'єкта щодо можливості його використання як найпростішого укриття	щорічно (до н/р)	Додаток 6
15	Акт готовності закладу освіти до нового навчального року (підписується комісією органу управління)	щорічно (до 25.08)	Додаток 7
16	Паспорти навчальних кабінетів (лабораторій)	щорічно (оновлення)	Додаток 8
В. Пожежна безпека			
17	Наказ про затвердження протипожежного режиму закладу освіти	щорічно (початок н/р)	
18	Плани евакуації на кожен поверх будинку (затверджені керівником)	за потреби оновлюються	На видному місці
19	Журнал обліку первинних засобів пожежогасіння	постійно	
20	Акти технічного обслуговування та перевірки внутрішніх пожежних кранів	2 рази/рік (навесні й восени)	
21	Акти приймання вогнегасників після технічного обслуговування	1 раз/рік	Наказ МВС № 25 від 15.01.2018
22	Акти технічного обслуговування систем протипожежного захисту (СПЗ)	за регламентом	ДБН В.2.5-56:2014
23	Акт обробки дерев'яних конструкцій горища вогнезахисним складом	1 раз на 3 роки	
24	Акти перевірки стану вогнезахисної обробки дерев'яних конструкцій горища	2 рази/рік	
25	Акти про стан горищ (двері/люки замкнені, написи про місце зберігання ключів)	щорічно	
Г. Електрогосподарство та технічне обладнання			
26	Протоколи перевірки опору ізоляції електромережі та заземлення устаткування	1 раз на 2 роки	
27	Паспорти на електроустановки	постійно	
28	Таблиця термінів перевірки обладнання і захисних засобів	щорічно переглядається	Додаток 9

№	Назва документа	Термін / Частота	Примітка
Д. Охорона праці та безпека праці			
29	Протоколи засідання комісії з перевірки знань посадових осіб з ОП та БЖД	1 раз на 3 роки; нові — протягом 1 міс.	
30	Посвідчення про перевірку знань з ОП та БЖД (директор, заступники, члени комісії)	1 раз на 3 роки	
31	Перелік та самі інструкції з охорони праці для всіх посад і видів робіт	кожні 3 роки (підвищ. небезп.); 5 років — інші	
32	Журнали реєстрації інструкцій з охорони праці; журнал обліку видачі інструкцій	постійно	
33	Програма вступного інструктажу з охорони праці	затверджується наказом	
34	Програма первинного інструктажу з охорони праці на робочому місці	затверджується наказом	
35	Журнал реєстрації вступного інструктажу з ОП	постійно	
36	Журнал реєстрації інструктажів з охорони праці на робочому місці	постійно	
37	Журнал реєстрації інструктажів з учнями/студентами з БЖД (в кожному кабінеті)	постійно	
38	Журнали реєстрації нещасних випадків (з працівниками та з учнями/студентами окремо)	постійно	
39	Журнал обліку професійних захворювань (отруєнь)	постійно	
40	Матеріали атестації робочих місць за умовами праці	не рідше 1 разу на 5 років	
41	Плани заходів: щодо попередження дитячого дорожньо-транспортного травматизму	щорічно (до н/р)	
42	Плани заходів щодо забезпечення пожежної безпеки	щорічно (на рік)	

VI. Особливі вимоги в умовах воєнного стану

6.1. Стан укриттів фонду захисних споруд цивільного захисту

У зв'язку з воєнним станом заклад освіти зобов'язаний забезпечити готовність укриттів до використання. Зокрема:

- Укриття має утримуватися у стані, що дозволяє привести його у готовність упродовж 12 годин.
- Входи позначаються табличками із зазначенням номера споруди, власника, місця зберігання ключів та відповідальної особи.
- Підходи, двері та сходові марші мають бути чистими; у зимовий час — очищатися від снігу та льоду.

- Первинні засоби пожежогасіння розміщуються у встановлених місцях.

- Плани евакуації та місця розташування засобів пожежогасіння позначаються та освітлюються.

6.2. Забезпечення безпеки учасників освітнього процесу

- Наявність договору з охоронною організацією або тривожної кнопки виклику поліції.

- Забезпечення зовнішнього та внутрішнього відеоспостереження.

- Наявність турнікетів або інших засобів контролю доступу.

- Регулярне проведення навчальних евакуацій (тренувань).

VII. Стан пожежної безпеки

Щорічно на початку навчального року наказом керівника затверджується протипожежний режим, що регламентує:

- Порядок утримання шляхів евакуації та застосування відкритого вогню.

- Порядок відключення електроживлення у разі пожежі.

- Порядок огляду та зачинення приміщень після занять.

- Порядок проведення протипожежних інструктажів та занять з пожежно-технічного мінімуму.

- Дії при виникненні пожежі: оповіщення, евакуація, виклик служб.

Плани евакуації оформлюються на кожен поверх будинку, затверджуються керівником та вивішуються на видних місцях.

VIII. СТАН ЕЛЕКТРОГОСПОДАРСТВА

Під час огляду електрогосподарства звертається увага на:

- Наявність наказу про призначення відповідального за електрогосподарство.

- Навчання електротехнічного персоналу з присвоєнням 4 групи електробезпеки (1 раз на 3 роки).

- Наявність протоколів перевірки опору ізоляції та заземлення (1 раз на 2 роки).

- Стан електрощитових кімнат: замкнені, оббиті жерстю, зі знаками небезпеки.

- Відсутність нестандартних (саморобних) електронагрівальних приладів.

- Освітлення та маркування всіх електричних розеток, вимикачів і щитів.

Підготовлено на підставі інструктивно-методичних матеріалів МОН України від 26.07.2022 № 1/8462-22 «Про оптимізацію виконання заходів з підготовки закладів освіти до нового навчального року та опалювального сезону в умовах воєнного стану».